

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitusta koskevia säännöksiä siten, että valtion ja maatalousyrittäjien suoritettava osuus eli niin sanottu lisäturvaosuus olisi 58,2 % kokonaiskustannuksista nykyisen 50 %:n asemesta ja perusturvan

etuuksista vastaavien laitosten osuus eli niin sanottu perusturvaosuus olisi vastaavasti pienempi.

Esitys liittyy valtion vuoden 1988 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1988 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannukset rahoitetaan perus- ja lisäturvaosuudella. Perusturva on sellaista etuutta, johon maatalousyrittäjällä olisi oikeus ilman maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmääkin, mutta joka maksetaan järjestelmän kautta. Tämä johtuu siitä, että järjestelmän korvaukset ovat yleensä muihin sosiaalivakuutusetuuksiin nähden ensisijaisia. Maatalousyrittäjälle järjestelmästä tuleva varsinainen etu käsittää sen osan, jolla järjestelmän korvaukset ylittävät perusturvan. Tätä osaa, johon on luettava myös järjestelmän toimeenpanosta johtuvat kustannukset ja työturvallisuusosa, kutsutaan lisäturvaksi.

Perusturvaa vastaavia etuuksia maksetaan toisaalta sairausvakuutusjärjestelmästä sekä kansaneläke- ja perhe-eläkejärjestelmästä ja toisaalta yksityisen ja julkisen sektorin työeläkejärjestelmästä.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos, jona toimii maatalousyrittäjien eläkelaitos, saa säästävät sairausvakuutuslain (364/63), kansaneläkelain (347/56) ja perhe-eläkelain (38/69) mukaiset etuudet kansaneläkelaitokselta. Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja välillisesti valtio suorittaa yksin säästävät työeläkejärjestelmän menot maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle.

Perusturvan rahoitukseen osallistuvat perusturvan etuuksista vastaavat laitokset — kansaneläkelaitos ja maatalousyrittäjien eläkelaitos — siinä määrin kuin perusturvaetuuksia tulee maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä kunakin vuonna maksettaviksi. Järjestelmässä ei suoriteta rahastointia perusturvan osalta, koska perusturvan osuuksista vastaavia laitoksia ei ole katsottu voitavan velvoittaa osallistumaan järjestelmän kustannuksiin siltä osin kuin siinä suoritetaan rahastointia. Näin ollen perusturvan osalta ei tulevia korvauksia varten ole kerätty varoja. Tämä on merkinnyt vakuutusteknisesti vastuuvajauksen muodostumista. Tästä syystä perusturva-

laitosten kustannusosuus nousee laissa määritellyllä tavalla asteittain järjestelmän voimaantuloa alkaen.

Lisäturvan rahoittajina toimivat maatalousyrittäjät vakuutusmaksuillaan ja valtio osuudellaan. Valtion ja vakuutettujen osuudet ovat lain mukaan yhtä suuret. Lisäturvan rahoituksessa noudatetaan samanlaista rahastointiperiaatetta kuin työntekijöiden tapaturmavakuutuksessa.

Rahoituksen hoidon yksinkertaistamiseksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 15 §:ssä on mainittu ne prosenttiosuudet, joilla eri rahoittajajaksapuolet osallistuvat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän kokonaiskustannusten kattamiseen. Lainkohdan mukaan perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain mukaisia päivärahakuluja 32 % ja sairaanhoitokuluja 4 %, kansaneläkelain mukaisia tukiosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 0,2 %, perhe-eläkelain mukaisia eläkekuluja 0,03 % sekä maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) mukaisia eläkekuluja 0,5 %. Koska perusturvan eläkekulut kasvavat tulevaisuudessa vähitellen eläkekannan kasvaessa, kolme viimeksi mainittua prosenttilukua on korotettu vuosittain vuodesta 1983 alkaen 0,2, 0,03 ja 0,5 prosenttiyksikköä. Perusturvan osuus kokonaiskustannuksista vuonna 1988 olisi siten 41,11 %. Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus ja valtion osuus olisi kummankin osalta 25 % kokonaiskustannuksista. Loppu noin 9 % olisi vastuuvajasta.

Laissa määritellyt prosenttiluvut ovat voimassa toistaiseksi. Tähän liittyen hallituksen esityksessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaiksi (hall. es. 128/1981 vp.) on todettu: "Kokonaiskustannusten jakaantuminen perusturvaosuuteen, maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuuteen ja valtion osuuteen sekä perusturvaosuuden jakautuminen eri kululajeihin on tässä vaiheessa vaikeasti arvioitavissa pitkältä ajanjaksolta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmä on kuitenkin tarkoitettu pysyväksi. Tarkoituksena on, että vuonna 1987 tutkittaisiin tapaturmavakuutuslaitoksen keräämän aineiston perusteella, olisiko edellä tarkoitettut jakautumissuhteet tarkistettava." Prosenttiosuuksien paikkansapitävyys on otettava teknisesti tarkistettavaksi, koska ne on määritetty ennen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain voimaantuloa, jolloin maatalousyrittäjien tapaturmatiheydestä ja tapaturmien rakenteesta ei ollut tarkkaa tilastopohjaa olemassa.

Edellisen rahoitusosuuksien määrittämisen jälkeen on toteutettu myös lainmuutoksia, joiden

vaikutusta ei ole voitu ottaa rahoitussuhteissa huomioon. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän voimaantulon aikana toteutettiin esimerkiksi sosiaalietuuksien verotus uudistus eli niin sanottu SOVE-uudistus, jonka vaikutus oli vaikeasti arvioitavissa sairausvakuutuslain mukaisen päivärahojen perusturvaosuudessa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen keräämän aineiston perusteella päivärahojen osuus jää perusturvassa pienemmäksi kuin vuonna 1981 oli laskettu. Kansaneläkeuudistusta on myös toteutettu asteittain. Uusien laskelmien mukaan kansaneläkkeiden vaikutus on tosiasiaa suurempi kuin nykyiset prosentit edellyttävät. Perus- ja lisäturvaan vaikuttavia lainmuutoksia lienee odotettavissa myös tulevaisuudessa. Tämän vuoksi olisi rahoitussuhteiden tarkistuslaskenta uudistettava jälleen määrävuosien kuluttua. Seuraavan tarkistuslaskennan ajankohta voisi olla vuonna 1992.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:ää muutettavaksi siten, että perusturvaan katsottaisiin kuuluvan sairausvakuutuslain mukaisia päivärahakuluja 21,3 % ja sairaanhoitokuluja 7,5 %, kansaneläkelain mukaisia lisäosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 3,4 %, perhe-eläkelain mukaisia eläkekuluja 0,17 % sekä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 2,8 %, kuitenkin siten, että kolme viimeksi mainittua prosenttilukua korotetaan vuosittain alkaen vuodesta 1989 vastaavasti 0,6, 0,03 ja 0,5 prosenttiyksikköä. Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus olisi 29,1 % ja valtion osuus niin ikään 29,1 % kokonaiskustannuksista.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Laskelman mukaan olisi lisäturvan osuus kokonaiskustannuksista 58,2 % nykyisen 50 %:n asemesta, josta valtion osuus olisi puolet. Perusturvan osuus olisi vastaavasti nykyistä pienempi. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että vuositasolla tulisi lisäturvaosuus noin 10 miljoonaa markkaa suuremmaksi, josta valtion osuus olisi 5 miljoonaa markkaa. Toisaalta valtio osallistuu myös perusturvan kustannuksiin. Perusturvan osuuden pienentyminen aiheuttaa sen, että valtiolle syntyy kansaneläkelaitoksen ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaisten osuuksien pienemisenä lä-

hes lisäturvan kasvamista vastaava säästö, joten valtion menot pienenevät kokonaisuudessaan lähes 5 miljoonaa markkaa. Muutos merkitsee noin 0,1 prosenttiyksikön korotusta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusmaksuprosenttiin.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1988.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 15 §:n 2 ja 3 momentti näin kuuluviksi:

15 §

Perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain (364/63) mukaisia päivärahakuluja 21,3 prosenttia ja sairaanhoitokuluja 7,5 prosenttia, kansaneläkelain (347/56) mukaisia lisäosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 3,4 prosenttia, perhe-eläkelain (38/69) mukaisia eläkekuluja 0,17 prosenttia sekä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 2,8 prosenttia, kuitenkin siten, että kolmea viimeksi

mainittua prosenttilukua korotetaan vuosittain alkaen vuodesta 1989 vastaavasti 0,6, 0,03 ja 0,5 prosenttiyksikköä.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 29,1 prosenttia ja valtion osuus niin ikään 29,1 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1988.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1987

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Helena Pesola*

Laki

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 15 §:n 2 ja 3 momentti näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain (364/63) mukaisia päivärahakuluja 32 prosenttia ja sairaanhoitokuluja 4 prosenttia, kansaneläkelain (347/56) mukaisia tukiosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 0,2 prosenttia, perhe-eläkelain (38/69) mukaisia eläkekuluja 0,03 prosenttia sekä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 0,5 prosenttia, kuitenkin siten, että kolmea viimeksi mainittua prosenttilukua korotetaan vuosittain alkaen vuodesta 1983 vastaavasti 0,2, 0,03 ja 0,5 prosenttiyksikköä.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 25 prosenttia ja valtion osuus niin ikään 25 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain (364/63) mukaisia päivärahakuluja 21,3 prosenttia ja sairaanhoitokuluja 7,5 prosenttia, kansaneläkelain (347/56) mukaisia lisäosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 3,4 prosenttia, perhe-eläkelain (38/69) mukaisia eläkekuluja 0,17 prosenttia sekä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 2,8 prosenttia, kuitenkin siten, että kolmea viimeksi mainittua prosenttilukua korotetaan vuosittain alkaen vuodesta 1989 vastaavasti 0,6, 0,03 ja 0,5 prosenttiyksikköä.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 29,1 prosenttia ja valtion osuus niin ikään 29,1 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1988.